

ATL 2017-05-19, krönika

## Vem granskar de granskande journalisterna?

(Fast ATL ändrade överskriften till: "Gödsling berör men kunskaper saknas").

Nyligen sändes programmet "Den sista skörden" på Sveriges Television (SVT). Budskapet var att dagens jordbruk ger livlösa utarmade jordar och livsmedel fattiga på mikronäringsämnen. Detta gör att vi äter mycket och blir tjocka. Någon lösning gavs inte, men tittarna skulle förstå att plojen ska pensioneras och bara växtnäring i stallgödsel duger. Om syftet var att skrämja, så lyckades man verkligen. Kommentarer på sociala medier vittnar om uppgivenhet och många förordade att handla "ekologiskt" och gärna veganskt. Var stallgödseln ska komma från i det sistnämnda fallet är svårt att förstå.

Man kan verkligen undra om allmänheten tror att svenska bönder kör djurens gödsel till soptippen. Självklart används stallgödseln på bästa sätt oavsett om man får stöd för ekologisk odling eller ej. Men stallgödseln räcker inte. Och tongångarna i debatten är att vi ska äta mindre kött, vilket innebär ännu mindre stallgödsel. Plöjningsfritt är inget ovanligt i Sverige idag, men är inget alternativ för ekologisk odling. Plojen är ett viktigt redskap i kampen mot ogräsen. När får vi se ett program som seriöst lägger hela pusslet?

Det är inte första gången man som agronom förvånas över vår gemensamt finansierade radio och tv, som ska vara saklig och oberoende. 2005 ville radioprogrammet Kaliber intervjua Naturvårdsverket om växtskyddsmedel. Jag var då anställd där, men hade inte ansvar för frågan. Trots det blev jag utsedd till uppdraget. Många timmar lades ner på förankring av frågor och svar. Någon vecka efter den omfattande intervjun ringde reportern och ville göra ytterligare en intervju, vilket genomfördes enligt önskemål. När programmet sändes nämndes inte ens den ansvariga myndigheten Naturvårdsverket. Enda myndigheten som hördes var Kemikalieinspektionen som förordade mer ekologisk odling. Kommentaren från en kollega var: "De kunde inte använda någonting av det du sa för sina syften".

Händelsen upprepades 2014 när Kaliber "granskade" regeringens kemikaliepolitik. Samma tjänsteman från KEMI uttalar sig kritiskt om Jordbruksverkets handlingsplan. Ingen från Jordbruksverket kommer till tals, trots att det var deras ansvarsområde och de hade blivit intervjuade. Tydligt sa Jordbruksverket inte heller något som kunde användas för Kalibers syften.

Kaliber framställer sig som "avslöjande och granskande". Men vad ger det för trovärdighet när stora delar av sanningen mörkas? Vem granskar de granskande journalisterna kan man undra. Granskningsnämnden borde vara svaret. Men Timbro publicerade en undersökning 2016 och slutsatsen var att Granskningsnämnden misslyckas i sitt uppdrag att bedöma om SVT och SR lever upp till kravet på saklighet.

Våra lantbruksskolor har svårt att fylla sina kurser. Kanske kunde dessa resurser användas till folkbildning om det viktiga ämnet mark och gödsling. Det är uppenbarligen ett ämne som intresserar och berör, men kunskapen utanför branschen är minimal. Att journalister har sin egen agenda är svårt att åtgärda, men med kunskap kan vi bättre värdera det som serveras i radio och TV.

Kersti Linderholm  
Silvbergs Miljöteknik AB